

מצב המים בצפון

פנייה לשר שטייניץ: קיים דיון ציבורי פתוח בתכנית משק המים

לקראת הדיון על משבר המים בצפון, שיתקיים מחר בכנסת, פנה הפורום הציבורי למים לשר האנרגיה והמים, יובל שטייניץ, לקיים דיון פתוח בתכנית בנושא מדיניות משק המים בישראל. החברה להגנת הטבע פרסמה נייר עמדה בנושא משבר המים בצפון וקריאה להיערכות לאומית להצלת נחלי אגן הכנרת

מערכת הפורטל לחקלאות טבע וסביבה 07-03-2017

כ-20 פרופסורים ומומחים למים, פנו לשר האנרגיה והמים יובל שטייניץ, בבקשה לקיים דיון ציבורי, פומבי ופתוח, בנושא מדיניות משק המים המקודמת בימים אלה על ידי רשות המים. הפורום הציבורי למים הוא גוף ציבורי אזרחי, שבין חבריו מומחים רבים מתחום המים, הסביבה והתכנון.

הפנייה נשלחה לשר שטייניץ לקראת השיבה הראשונה של שדולת המים בכנסת, שתתכנס מחר (ד') לדיון בנושא משבר המים בצפון, ביוזמת החברה להגנת הטבע.

"כל הנושאים הנידונים בתכנית האב למשק המים, משפיעים על כלל הציבור בישראל. מן הראוי לערוך דיון כזה, לפני אישור התכנית ולפני הגשתה לממשלה. שיתוף הציבור יסייע בגיבוש מדיניות מאוזנת וטובה לניהול משאב המים בישראל". נכתב בפנייה.

אתמול פרסמה רשות המים נתונים עגומים לגבי המצב בצפון והבצורת המתמשכת באזור כבר ארבע שנים ברציפות. המחסור המצטבר בנפחי מים בכנרת ובגליל המערבי בארבע השנים האחרונות הוא הגדול ביותר המתועד ב-100 השנים האחרונות. חודש פברואר שבר שיאים שליליים של משקעים מאז החלו המדידות בשנות ה-20 של המאה הקודמת. מפלס הכנרת מתחת לקו האדום התחתון - מצב חריג שלא אירע כבר לקראת סיום החורף.

שינויי האקלים והבצורת המתמשכת בצפון גורמים לירידה חמורה בזרימת המים בנחלים ובמעיינות הגליל העליון, הגולן ובעת הירדן. המעיינות והנחלים מתייבשים, מפלס הכנרת בשפל היסטורי וגם על החקלאות באזור הצפון מרחפת סכנת כליה.

לנוכח המצב, פרסמה החברה להגנת הטבע נייר עמדה בנושא משבר מים בצפון וקריאה להיערכות לאומית להצלת נחלי אגן הכנרת.

"כיום, כל המים המשמשים לחקלאות ברמת הגולן, במקורות הירדן, באזור הכנרת, ובעמק הירדן נשאבים ממקורות המים המקומיים מהמעיינות והנחלים, מהכנרת, וממי התהום המקומיים. משאבי המים הללו מוגבלים ומצבם מיזדרדר. הרחבת החקלאות במעלה אגן הכנרת, והרחבת הניצול של מקורות המים פוגעת בשפיעת המעיינות, מייבשת את נחלי מקורות הירדן, ומחמירה את מצב הכנרת".

"יתרה מכך, רב המים הנצרכים לחקלאות, נתפסים ונשאבים ישירות מנקודות הנביעה של המעיינות, כך שהמים לא זורמים בנחלים לפני שהם נלקחים לחקלאות. ככל ששפיעת המעיינות יורדת, גוברת התחרות בין החקלאות לטבע על מקורות המים המידלדלים. נחלי מקורות הירדן, "ארץ פלגי מים" (הדן, הבניאס, והחצבני) הולכים ומתייבשים".

"מצב זה גורם לפגיעה חמורה בתיירות המקומית הנשענת במידה רבה על תיירות נחלים, טיולים, פנאי ונופש ואטרקציות הקשורות לזרימת הנחלים. כמו כן ישנה פגיעה חמורה במערכות אקולוגיות ובערכי הטבע בנחלים".

"בשנת 2010, לאחר משבר המים הקודם, פורסם דו"ח ועדת החקירה הממלכתית בנושא ניהול משק המים (ועדת ביי, 2010). אחת המסקנות העיקריות שעלתה מדו"ח ועדת החקירה הייתה, כי משבר המים נעוץ בכשלי ניהול, בהעדר בולט של תכנון ארוך טווח, בהעדר שיתוף ציבור ובהעדר שקיפות. לאור זאת ועדת החקירה המליצה על "הקמת מועצה ציבורית למים ולביוב - רחבה, עצמאית, מתוקצבת ומסודרת, שתשמש "כשומרת על השומרים", ותאפשר בקרה - ציבורית על מדיניות ניהול משק המים".

"בעקבות מסקנות הדוח, גיבשה הממשלה בשנת 2010 הצעת מחליטים בנושא "עקרונות לניהול משק המים בישראל", והוגש תזכיר חוק לתיקון חוק המים (תיקון 25) שהיה תיקון נרחב ומשמעותי, שהפנים את הצורך בתכניות אב למדיניות משק המים בישראל בטווח הארוך והקצר. התזכיר כולל שינוי ביחסים בין המשרד הממשלתי ובין רשות - המים; שינויים בהליכי קבלת החלטות בתוך רשות המים; והקמת מועצה ציבורית למים. למרות זאת, עם חילופי השלטון, ירדה יוזמה זו מן הפרק והמלצות ועדת החקירה הממלכתית - (כמו גם החלטת הממשלה ותיקון 25 לחוק המים) מעולם לא יושמו.

משק המים עומד בתקופה זו בפני אתגרים רבים, ושאלות מהותיות הנוגעות למדיניות ניהול מקורות המים עומדות על הפרק.

צעדים נדרשים לעמדתנו:

גיבוש פתרונות להתמודדות עם משבר המים בצפון

1. לגבש מדיניות ואסטרטגיה קצרת טווח וארוכת טווח למערכת המים בצפון הארץ.
2. להקים בדחיפות מתקן התפלה בגליל המערבי שיוכל לספק בעתיד לפחות - 200 מלמ"ק בשנה מי שתייה לצפון הארץ. על ידי כך ניתן יהיה לפנות מים לטבע ולחקלאות.
3. לקדם בדחיפות חלופות להעברת מים מותפלים מאזור החוף למעלה אגן הכנרת.
4. לעצור את כל התכניות להרחבת החקלאות בגולן ובגליל העליון, עד ליישום פתרון ארוך טווח למשבר המים המחמיר באגן הכנרת.
5. לקדם תכנית לשחרור מי המעיינות לזרימה בנחלים, ולתפיסת המים לחקלאות במורד הנחלים. שיקום זרימת המים בנחלים יחיה את הטבע המתייבש, ישרת את

ציבור המטיילים "בארץ פלגי מים", ויתרום לשגשוג תיירות המים. מים לחקלאות צריך לשאוב במורד הנחלים ולא בנקודות הנביעה של המעינות!

שיפור המשילות

6. למנות מנהל ראוי לרשות המים: יש למנות לתפקיד איש מקצוע בתחום המים בעל שיעור קומה וחזון, שיכול להוביל תהליך מקצועי לגיבוש פתרונות ארוכי טווח למשק המים.

7. לעדכן את תכנית האב למשק המים: לאור השינויים האקלימיים, הדמוגרפיים, והגאופוליטיים שחלים בתחום המים, חיוני לעדכן את תכנית האב למשק המים, להתוות מדיניות ארוכת טווח, ותכניות לעצירת המשבר המחמיר במשק המים.

8. ליישם את החלטת הממשלה (ותיקון 25 לחוק המים), ולהקים מועצה ציבורית למים: דרושה מועצה ציבורית עצמאית, מקצועית, מאוזנת ומגוונת, בלתי תלויה, ומתוקצבת, שתפעל בשקיפות ותהווה פלטפורמה לקיום דיון ציבורי על מדיניות ניהול-משק המים.